

राज्यातील पूर्ण झालेल्या कोल्हापूर पध्दतीच्या
बंधाऱ्यांचे बॅरेजमध्ये रूपांतरण करणेबाबतची
आवश्यकता व तांत्रिक निकष निश्चित
करणेकरिता समिती गठीत करणेबाबत....

महाराष्ट्र शासन

जलसंपदा विभाग

शासन निर्णय क्रमांक : संकीर्ण-२०२२/प्र.क्र.३४९/२२/सिंव्य (कामे)

मंत्रालय, मुंबई - ४०० ०३२

दिनांक : १३/१२/२०२२

प्रस्तावना :-

राज्यामध्ये पूर्ण झालेल्या कोल्हापूर पध्दतीच्या बंधाऱ्यांची द्वारे पर्जन्योत्तर प्रवाहाचे पाणी अडवून पाणीसाठा करण्यात येत आहे. या बंधाऱ्यांमध्ये पाणी अडवण्याकरिता पावसाळा संपल्यानंतर सर्वसाधारणपणे सप्टेंबर-ऑक्टोबर महिन्यात निडल्स/बर्गे बसविणे व पावसाळा सुरु होण्यापूर्वी मे-जून महिन्यात बसविलेले निडल्स/बर्गे काढण्याची कार्यवाही केली जाते. तथापि, बऱ्याचवेळा सदर निडल्स /बर्गे बसविण्याचा व काढणेचा कालावधी चूकल्यास पाणीसाठा कमी होणे किंवा पाणीसाठा न होणे किंवा निडल्स /बर्गे न काढल्यास पाण्यामुळे कोल्हापूर पध्दतीच्या बंधाऱ्यांचे नुकसान होण्याच्या घटना घडल्याची बरीच उदाहरणे आहेत.

मागील १ ते २ वर्षांमध्ये जुन्या कोल्हापूर पध्दतीच्या बंधाऱ्यांतून गळती होत असल्याने, आर्युमान जास्त झाल्याने, पाणीसाठा राहत नसल्याने अशा विविध कारणास्तव या बंधाऱ्यांचे बॅरेजमध्ये रूपांतरण करणेच्या मागण्या शासनास प्राप्त होत असल्याचे निदर्शनास आले आहे. शासनाने काही ठिकाणी अस्तित्वातील कोल्हापूर पध्दतीचे बंधारे बॅरेजमध्ये रूपांतरण करणेस विशेष दुरुस्ती अंतर्गत मान्यता दिली आहे. तथापि या बंधाऱ्यांचे रूपांतरण बॅरेजमध्ये करण्याची आवश्यकता व उपयुक्तता पडताळण्याच्या दृष्टीने तसेच त्याबाबतचे तांत्रिक निकष ठरविणे आवश्यक झाले असून याबाबत समिती गठीत करण्याची बाब शासनाच्या विचाराधीन होती. त्यानुसार शासन पुढीलप्रमाणे निर्णय घेत आहे.

शासन निर्णय :-

राज्यातील पूर्ण झालेल्या अस्तित्वातील कोल्हापूर पध्दतीच्या बंधाऱ्यांचे बॅरेजमध्ये रूपांतरण करणेबाबत क्षेत्रिय परिस्थितीनुसार असलेली आवश्यकता व उपयुक्तता पडताळण्याकरीता व त्याबाबतचे तांत्रिक निकष ठरविलेकरीता आवश्यक सर्वंकष धोरण निश्चित करण्यासाठी पुढीलप्रमाणे तांत्रिक समितीचे गठन केले आहे.

१	कार्यकारी संचालक, गोदावरी मराठवाडा पाटबंधारे विकास महामंडळ, औरंगाबाद	अध्यक्ष
२	मुख्य अभियंता (जसं), जलसंपदा विभाग, औरंगाबाद	सदस्य
३	अधीक्षक अभियंता, कुकडी सिंचन मंडळ, पुणे	सदस्य
४	अधीक्षक अभियंता, उस्मानाबाद पाटबंधारे मंडळ, उस्मानाबाद	सदस्य
५	अधीक्षक अभियंता (दरवाजे), मध्यवर्ती संकल्पचित्र संघटना, नाशिक	सदस्य
६	अधीक्षक अभियंता, बीड पाटबंधारे प्रकल्प मंडळ, परळी वैजनाथ.	सदस्य सचिव

२. या समितीची कार्यकक्षा पुढीलप्रमाणे आहे :-

- १) भौगोलिक परिस्थिती पर्जन्यमानाचे स्वरूप कोल्हापूर पध्दतीच्या बंधान्याची स्थिती, प्रत्यक्ष पाणी वापर, भिजणारे क्षेत्र, बॅरेजमध्ये रूपांतरण केल्याने होणारे फायदे, इ.बाबींचा एकत्रित विचार करून बंधान्यांचे बॅरेजमध्ये रूपांतरण करणेबाबतची आवश्यकता सुनिश्चित करणेकरिता तांत्रिक निकष व छाननी यादी (Check list) ठरविणे.
- २) बंधान्याचे बॅरेजमध्ये रूपांतर करण्यासाठीचे आर्थिक मापदंड ठरविणे.

३. समितीच्या रचनेत समाविष्ट असलेल्या समितीमधील सदस्यांव्यतिरिक्त जलसंपदा विभाग व इतर विभागातील अधिकारी /कर्मचारी यांना बैठकीकरीता आमंत्रित करण्याची मुभा समितीस राहिल.

४. उपरोक्त समितीने तीन महिन्यांच्या कालावधीत शासनास अहवाल सादर करावा.

५. सदरचा शासन निर्णय महाराष्ट्र शासनाच्या www.maharashtra.gov.in या वेबसाईटवर उपलब्ध करण्यात आला असून त्याचा संगणक सांकेतांक क्रमांक २०२२१२१४१६५१३५४२२७ असा आहे. हा आदेश डिजीटल स्वाक्षरीने साक्षांकित करून काढण्यात येत आहे.

महाराष्ट्राचे राज्यपाल यांच्या आदेशानुसार व नावांने,

(न. गौ. बसेर)

उप सचिव, महाराष्ट्र शासन

प्रति,

१. मा.उपमुख्यमंत्री यांचे खाजगी सचिव, मंत्रालय, मुंबई
२. मा.अ.मु.स., जलसंपदा विभाग, मंत्रालय, मुंबई
३. सचिव (लाक्षेवि), जलसंपदा विभाग, मंत्रालय, मुंबई
४. सचिव (प्रकल्प समन्वय), जलसंपदा विभाग, मंत्रालय, मुंबई
५. कार्यकारी संचालक, गोदावरी मराठवाडा पाटबंधारे विकास महामंडळ, औरंगाबाद
६. मुख्य अभियंता (जसं), जलसंपदा विभाग, औरंगाबाद
७. अधीक्षक अभियंता, कुकडी सिंचन मंडळ, पुणे
८. अधीक्षक अभियंता, उस्मानाबाद पाटबंधारे मंडळ, उस्मानाबाद
९. अधीक्षक अभियंता (दरवाजे), मध्यवर्ती संकल्पचित्र संघटना, नाशिक
१०. अधीक्षक अभियंता, बीड पाटबंधारे प्रकल्प मंडळ, परळी वैजनाथ.
११. सिंव्य (कामे) कार्यासन संग्रहार्थ.